

Organist: Vi behøver ikke en slankere salmebog, for den findes allerede

Ja, den omfattende tekstdel i salmebogen er overflødig, men så kan man blot vælge udgaven uden ritualer, kollekter og læsninger, skriver organist og pensioneret præst i debatten om en ny salmebog

Jeg mener, at man i stedet for at bruge kræfter på en ny salmebog i 2036 hellere skulle bruge kræfter på at fejre reformationsjubilæet med udgivelsen af et stort, vidt favnende salmebogstillæg, gerne med flere hundrede titler, skriver Georg Klinting

-----

Er det muligt, at folkekirken kan fejre reformationsjubilæet i 2036 med en ny salmebog? Det mener sognepræst Hans Nørkjær Franch, som [03.10.2023 på Kirke.dk] efterlyser en større "brugervenlighed".

Der er for meget irrelevant materiale i den nuværende mursten af en salmebog, mener han. Franch peger på, at der givetvis er en del salmer, som ikke længere bliver sunget og derfor ikke længere burde optage plads i salmebogen. Og i salmebogens tekstdel er der en masse stof, som mere hører hjemme i en håndbog for præster end i den "håndbog for kirkegængere", som salmebogen burde være.

Han foreslår derfor at lade en del af stoffet i salmebogens tekstdel udgå. Han vil beholde højmesserritualen, ritualen for dåb og kirkeårets læsninger, eftersom "nogle kirkegængere rent faktisk gør brug af dem". Kirkeårets kollekter er derimod mindre væsentlige, skriver han, da mange præster efterhånden bruger andre kollekter end de autoriserede.

Nuvel, det er et omsiggribende projekt at revidere salmebogen, hvis både salmedelen og tekstdelen skal gennemgås med henblik på, hvad der kan undværes. Jeg har et forslag, der er langt enklere at gennemføre, og som i et hug kan slanke salmebogen med over en tredjedel af indholdet!

Sjældent brugte salmer forringer ikke salmebogen

Lad os først se på salmedelen. Det er nok muligt, at der er visse salmer, som uden større skade kunne luges bort i salmebogen. Det kunne i givet fald slanke salmebogen med nogle sider. Jeg mener bare ikke, at et sådant lugearbejde er umagen værd.

Sagen er, at det ikke forringer salmebogens brugsværdi nævneværdigt, at der blandt salmerne i salmebogen også er nogle mærkelige salmer imellem, som ingen kender eller har lyst til at lære at

kende. For man læser jo normalt ikke salmebogen fra ende til anden. Man læser de salmer, der er på nummertavlen i kirken, eller som man selv har en konkret tilskyndelse til at slå op på.

Hvad der betyder noget for menighedens brug af salmebogen er, at den ikke må lede forgæves efter salmer, som menigheden kender og gerne vil synge.

Brug kræfterne på flere salmebogstillæg

Men nu er det selvfølgelig sådan, at de nye salmer, der er kommet til efter 2002, af gode grunde ikke med i den senest autoriserede salmebog. Disse salmer kræver derfor brug af diverse tillæg eller løsblade. Sådan vil det fortsat være, så længe der er liv i salmedigtningen. Nye salmer vil pr. definition være nyere end den senest udgivne salmebog.

Jeg mener, at man i stedet for at bruge kræfter på en ny salmebog i 2036 hellere skulle bruge kræfter på at fejre reformationsjubilæet med udgivelsen af et stort, vidt favnende salmebogstillæg, gerne med flere hundrede titler.

Ritualer og læsninger er overflødige

Så vidt salmerne, men nu til salmebogens tekstdel. Franch vil fjerne det meste, men ikke det hele. Jeg må så spørge til brugsværdien af det, han vil lade blive stående. Det gælder først og fremmest højmesseritualet, som han dog foreslår gengivet i skikkelse af "en helt enkel liturgisk oversigt over højmessens led".

Spørgsmålet er, hvad det skal tjene til at lade salmebogen fortælle, hvordan en højmesse foregår. Som bekendt er der fra sted til sted visse forskelle på højmessens konkrete udformning.

Vil man komme de kirkegængere i møde, der ikke er indlevede i den stedlige højmessepraksis, hjælper det ikke meget, at der forefindes en generel beskrivelse af højmassen i salmebogen. Det vil være til større nytte for disse kirkegængere, om man ved den enkelte kirke har en trykt oversigt over den stedlige højmesseliturgi til udlevering i kirken.

Hele salmebogens optrykte afsnit fra ritualbogen har reelt ingen brugsværdi for menigmand, vil jeg hævde. Afsnittet bør derfor udgå. Autoriserede liturgiske forskrifter hører ikke hjemme i en bog, hvis funktion først og sidst er at være en sangbog til at synge efter.

Heller ikke afsnittet fra alterbogen hører hjemme i salmebogen. De folk, som hjemmefra vil forberede sig på højmessens tema, kan skaffe sig viden via kirkebladet eller sognets hjemmeside eller på anden måde, hvilke tekster der hører søndagen til.

Og hvad angår selve afviklingen i kirken af søndagens højmesse, må præst og menighedsråd sørge for, at læsningerne foregår på en måde, så folk kan høre det talte ord. Lydforholdene skal være i orden, så det ikke er nødvendigt at støtte sig til en skriftlig fremstilling.

Der findes allerede en autoriseret slank salmebog

Mit forslag til en slankning af salmebogen er i sin radikale enkelthed, at man lader hele tekstdelen udgå. Det er et forslag, som ikke kræver nedsættelse af en salmebogskommission endsige udfærdigelsen af en kongelig resolution. Det kgl. Vajsenhus' Forlag har i praksis allerede vist, hvor enkelt det er at gennemføre forslaget.

Forlaget udgiver nemlig ud over den almindelige salmebog også salmebøger uden tekstdel. Der findes en udgave i stor skriftstørrelse beregnet for svagtseende, og der findes en udgave i almindelig skriftstørrelse, hvor salmernes tekst er suppleret med de gængse melodier i en-stemmig nodesats. Den er lidt højere i sideformatet end den almindelige kirkesalmebog.

Sidstnævnte udgave har fortrinsvis vundet udbredelse blandt musikmedarbejderne ved kirkerne. Det er sjældent at se nodesalmebøger i større antal på kirkernes almindelige salmebogshylder. Det er en skam, for nogle af kirkegængerne kan faktisk godt læse noder og vil kunne have gavn af noderne som hjælp til at synge frimodigt med på salmerne.

Indkøb salmebogsudgaven med noder og uden tekstdel

Det er landets menighedsråd, der står for indkøb af salmebøger til kirkerne. Måske skyldes det simpel vanetænkning, at man for det meste fortsætter med at bestille den sædvanlige salmebog med tekstdel, den såkaldte "kirkesalmebog", men det kan også skyldes manglende bevidsthed om, at det uden videre er fuldt ud "lovligt" at bruge nodesalmebogen som menighedens almindelige salmebog. Nodesalmebogen er autoriseret til brug i folkekirken på lige fod med kirkesalmebogen.

Med den nuværende prispolitik fra det kgl. Vajsenhus' Forlags side er nodesalmebogen desværre lidt dyrere at anskaffe end kirkesalmebogen. Det var ønskeligt med en ændret prispolitik, som kunne animere menighedsrådene til at vælge nodesalmebogen frem for kirkesalmebogen, næste gang der skal suppleres op med salmebøger til kirkerne.

Hvis det ikke kan lade sig gøre at få prisen på nodesalmebogen ned, kunne man i stedet opfordre forlaget til at udgive en salmebog uden noder og med samme højde og bredde som den nuværende kirkesalmebog, blot uden tekstdel og derfor også markant tyndere og lettere. Den bør i hvert fald kunne prissættes noget lavere end kirkesalmebogen.